

Тема 1. ФОНЕТИКА

«ПІДСТУПНІ БУКВИ»:

- **ї, щ** — завжди позначають 2 звуки, тому в слові буде «+1» звук.
- **я, ю, є** — позначають 2 звуки на початку слова, після голосної, апострофа та м'якого знака; у цих випадках у слові буде «+1» звук.
- **ь** — не позначає жодного звука, завжди «-1» звук.
- **дз, дж** — у корені слова позначають 1 звук, пишемо «-1» (два звуки лише на стику префікса й кореня, як-от у слові «*від-жити*», у таких випадках кількість букв і звуків однакова).
- **нн (та інші подвоєння)** — це один звук, тому «-1».
- спрощення (коли воно не позначається на письмі, а лише у вимові), як-от у слові «*баластний*» — «-1» звук, а в «*шістсот*» — випадає «т», а подвоєння «с» теж один звук, тому «-2» звуки.
- випадки **асиміляції**:
 - **зш** на початку слова — [ш:] «-1»: [ш:]ити
 - **зс** на початку слова — [с:] «-1»: [с:]ипати
 - **зж** — [ж:] «-1»: бе[ж:]альний
 - **сш** — [ш:] «-1»: прині[ш:]и
 - **жц** — [з'ц']: кни[з'ц']і
 - **щц** — [с'ц']: рома[с'ц']і
 - **чц** — [ц:] «-1»: рі[ц:]і
 - **тч** — [ч:] «-1»: ві[ч:]изна
 - **тц** — [ц:] «-1»: ті[ц:]і
 - **шся** — [с':а] «-2»: б'є[с':а]
 - **ться** — [ц':а] «-2»: сміє[ц':а]

- У кінці слова та перед глухим звуком дзвінкі приголосні не оглушуються: (репорта[ж], гри[б], кни[ж]ка).
- Уподібнення: глухі звуки перед дзвінкими навпаки змінюються на дзвінкі: (боро[д']ба, во[г]зал, фу[д]бол, е[г]замен).

Голосні звуки: [а], [о], [у], [є], [и], [і]. Бувають наголошені і ненаголошені.

Дуже важливо знати класифікацію приголосних звуків, для цього можна вивчити простенькі вислови (у вислові всі приголосні належать до певного типу):

- дзвінкі — «**Б**уде гоже гедзю у д**ж**азі»
- глухі — «**Ц**ап хоче фісташку»
- сонорні — [в], [м], [н], [л], [р], [й]: е**м**альований **р**
- м'які — «**Д**е ти з'їси ці **л**ини, **Р**идзю?» (стають м'якими перед я, ю, є, і, ь; [й] — завжди м'який)
- шиплячі — «**Щ**е ї**жд**жу» (щ = ш, ч) можуть бути тільки пом'якшеними
- губні — «**М**авпа **Б**у**ф**» (можуть бути тільки пом'якшеними)
- задньоязикові — [г], [ґ], [к], [х] (можуть бути тільки пом'якшеними).